

ศาสตร์การชะลอวัยและวิทยาการสุขภาพ

“ทฤษฎีความชรา”

อ.ดร. อทิตยา โรจนสโรช

อ.สุนิศา มลิจันทร์บัว

อ.พรพรรณ โพธิ์ไกร

มรภ.บ้านสมเด็จเจ้าพระยา

จุดประสงค์การเรียนรู้

- สามารถบอกความหมายของความชราภาพและสามารถแบ่งกลุ่มของผู้สูงอายุได้
- สามารถแบ่งระยะของความชราได้
- มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีความชราต่าง ๆ รวมถึงกระบวนการชราภาพ
- สามารถบอกการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ได้
- เรียนรู้สถานการณ์ผู้สูงอายุของไทยในปัจจุบัน

หัวข้อการบรรยาย

- ความหมายของความชราภาพและการแบ่งกลุ่มของผู้สูงอายุ
- ระยะของความชรา
- ทฤษฎีความชราต่าง ๆ
- กระบวนการชราภาพ
- การเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ
- สถานการณ์ผู้สูงอายุของไทยในปัจจุบัน

ความหมาย

- ชราภาพ คือ ความแก่ด้วยอายุ ความชำรุดทรุดโทรม
- ประเทศพัฒนาแล้วส่วนใหญ่ใช้อายุ 65 ปีขึ้นไปเป็นเกณฑ์ในการเรียก “ผู้สูงอายุ” (WHO, 2002)
- ประเทศไทย กำหนดนิยาม คนชราหรือผู้สูงอายุ ว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย (พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546)
- ในประเทศไทย พบว่า อายุขัยเฉลี่ยของเพศหญิงคือ 75 ปี และเพศชาย 68 ปี

องค์การอนามัยโลกได้แบ่งเกณฑ์ผู้สูงอายุออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้สูงอายุ (elderly) มีอายุระหว่าง 60 - 74 ปี
2. กลุ่มคนชรา (old) มีอายุระหว่าง 75 - 90 ปี
3. กลุ่มคนชรามาก (Very old) มีอายุ 90 ปีขึ้นไป

ระยะของความชรา

แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

1. ระยะไม่มีอาการ (Subclinical Phase) <ช่วงอายุ 22-35 ปี>

- การทำงานของเซลล์ในร่างกายจะเริ่มลดประสิทธิภาพลงตั้งแต่อายุ 22 ปี
- ฮอร์โมนในร่างกายจะเริ่มลดลงและจะลดลงอีก 14% เมื่ออายุ 35 ปี
- สารพิษในร่างกายจะค่อย ๆ สะสมในร่างกายเพิ่มขึ้นทุกวัน มีความเสื่อมสะสมมากขึ้น แต่ยังไม่แสดงอาการออกมาจึงดูเหมือนคนปกติทั่วไป
- อาจมีการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็ง แต่ยังไม่มากพอที่จะแสดงอาการ

scoop.nudinar

2. ระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Phase) < อายุ 35-45 ปี >

- เซลล์ต่าง ๆ จะเสื่อมลงมากขึ้นเรื่อยๆ และฮอร์โมนลดลงเรื่อยๆ และลดลงอีก 25% เมื่ออายุ 45 ปี
- เริ่มปรากฏร่องรอยของความชรา เช่น ตามองไม่ชัด ผมหงอก หน้ามีริ้วรอย
- เซลล์มะเร็งอาจตรวจพบได้ในระยะนี้

3. ระยะเวลาแสดงอาการ(Clinical Phase) < อายุ 45 ปีขึ้นไป >

- ฮอร์โมนต่างๆลดลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะ DHEA (Dehydroepiandrosterone), Melatonin, Growth hormone และฮอร์โมนเพศ
- จะพบอาการข้อเสื่อม ผิวหนังแห้งเหี่ยวย่น
- โรคเสื่อมต่างๆจะปรากฏ เช่น โรคหัวใจ โรคสมอง โรคมะเร็ง เบาหวาน ความดันโลหิต เป็นต้น

“ทฤษฎีของความชรา”

ทฤษฎีของความชรา

- ทฤษฎีการเสื่อมสลายของเซลล์
- ทฤษฎีอนุมูลอิสระ
- ทฤษฎีฮอร์โมน
- ทฤษฎีการควบคุมทางพันธุกรรม

ทฤษฎีการเสื่อมสลายของเซลล์

- เซลล์ร่างกายจะถูกทำลายเมื่อถูกใช้งานหนักมากเกินไป เป็นการสร้างสภาพเครียดให้กับร่างกาย ซึ่งความเครียดนี้จะเร่งให้เกิดความเสื่อมในอวัยวะต่างๆเร็วขึ้น โดยเฉพาะต่อมต่างๆและโครงสร้างของเซลล์
- ความเครียดนั้นจะส่งผลต่อตับ กระจกตา อาหาร ไขมัน รวมทั้งระบบชีวเคมีและฮอร์โมนในร่างกายเรา ทำให้เซลล์ทำงานผิดปกติ ร่างกายจึงทรุดโทรมและแก่ก่อนวัยได้
- เซลล์บางชนิดมีกระบวนการสร้างเซลล์ใหม่ขึ้นมาทดแทนได้ เช่น เซลล์ผิวหนัง เซลล์เยื่อบุทางเดินอาหาร เป็นต้น แต่เซลล์บางชนิดไม่สามารถแบ่งตัวได้อีก เช่น เซลล์กล้ามเนื้อหัวใจ เซลล์ประสาท ดังนั้นเมื่ออายุมากขึ้นเซลล์ก็จะเสื่อมลงและตาย การทำงานของอวัยวะนั้นจึงลดลงด้วย

ความเครียดที่เกิดกับร่างกาย

- การพักผ่อนไม่เพียงพอ
- ความวิตกกังวล
- สภาพแวดล้อมต่างๆ
- การบริโภคน้ำตาล ไขมัน คาเฟอีน แอลกอฮอล์
- การได้รับสารนิโคตินจากบุหรี่
- แสงอัลตราไวโอเล็ต

- ในวัยหนุ่มสาว ระบบการดูแลและซ่อมแซมร่างกายยังสามารถปรับตัวกับความเสื่อมนี้ได้ แต่เมื่ออายุมากขึ้นร่างกายจะสูญเสียความสามารถในการซ่อมแซมความเสียหายที่เกิดขึ้นกับร่างกาย
- แม้เราจะไม่เคยถูกแสงแดด ไม่เคยสูบบุหรี่หรือดื่มสุรา แต่อวัยวะในร่างกายเราก็ยังคงต้องเสื่อมลงตามธรรมชาติอยู่ดี

โรคที่เกิดจากความเสื่อมของร่างกาย

หูตึง

- หมายถึง ภาวะที่ความสามารถในการรับเสียงแย่ลง
- เป็นปัญหาที่พบได้บ่อยเป็นอันดับ 3 ของโรคเรื้อรังต่างๆที่เกิดกับผู้สูงอายุ โดยพบได้ถึงร้อยละ 25-40 ของผู้ที่มีอายุมากกว่า 65 ปี
- โดยธรรมชาติแล้วการได้ยินจะค่อยๆ เสื่อมลงตามวัย การได้ยินบกพร่องของผู้สูงอายุจะมีลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไป และเสื่อมเท่ากันทั้ง 2 ข้าง

หูตึง (ต่อ)

- สาเหตุที่พบบ่อยได้แก่ ประสาทหูเสื่อมตามอายุ
- มักจะรักษาไม่หายขาด
- การป้องกัน : ลดอาหารเค็ม หรือเครื่องดื่มบางประเภทที่มีสารกระตุ้นประสาท เช่น กาแฟ, ชา และพยายามออกกำลังกายสม่ำเสมอ ลดความเครียด นอนหลับให้เพียงพอ

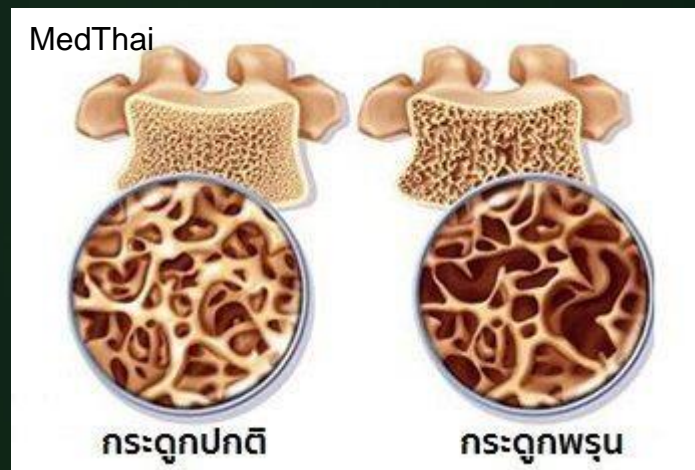

โรคที่เกิดจากความเสื่อมของร่างกาย

โรคกระดูกพรุน

- คือ โรคกระดูกชนิดหนึ่งที่กระดูกเริ่มเสื่อมและบางลงเนื่องจากการสูญเสียแคลเซียมที่สะสมในกระดูก โดยเมื่ออายุมากกว่า 50 ปี กระดูกจะบางลงทุก 1-3% ทุกปี
- พบได้บ่อยบริเวณกระดูกสันหลัง สะโพก หรือข้อมือ
- สาเหตุสำคัญคือ การสูญเสียฮอร์โมนเพศหญิงเนื่องจากหมดประจำเดือน

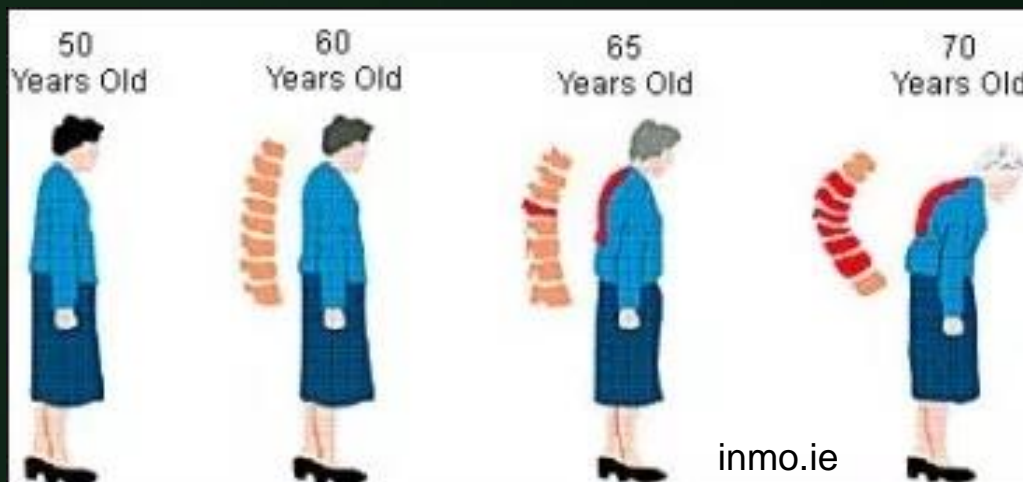

โรคกระดูกพรุน (ต่อ)

- เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดภาวะกระดูกหักหรือกระดูกสันหลังผิดรูปในสตรีสูงอายุ
- พบในเพศชายน้อยกว่าในเพศหญิง โดยมีปัจจัยเสี่ยงของการเกิดโรค คือ การเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง และการขาดฮอร์โมนเพศชาย
- การป้องกัน : หลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์รวมถึงสารคาเฟอีน งดสูบบุหรี่ และออกกำลังกายสม่ำเสมอ

กระดูกพรุนป้องกันได้

เริ่มก่อนอายุ 30

การเสริมสร้างกระดูกให้แข็งแรงควรทำตั้งแต่วัยหนุ่มสาว เพราะในวัยหลังอายุ 30 ปี ทำได้เพียงชะลอการทำลายกระดูกเท่านั้น

1 ออกกำลังกายสม่ำเสมอ

สัปดาห์ละ 2-3 ครั้งๆ ละ 1 ชั่วโมง

ผู้สูงอายุ และสตรีวัยหมดประจำเดือนควรออกกำลังกาย ที่ลงน้ำหนัก เช่น เดินไกล ๆ วิ่งเหยาะ รำมวยจีน เต้นรำ เพื่อป้องกันการสูญเสียกระดูก

2 รับประทานอาหารที่อุดมด้วยแคลเซียม

เช่น นมและผลิตภัณฑ์จากนม ปลาที่กินได้ทั้งกระดูก กุ้งแห้ง/กุ้งฝอย เต้าหู้ นมถั่วเหลือง

ความต้องการแคลเซียมต่อวันในแต่ละช่วงวัย

คนทั่วไป	800 มิลลิกรัม
สตรีก่อนวัยหมดระดู	1,000 มิลลิกรัม
สตรีตั้งครรภ์	1,200 มิลลิกรัม
สตรีหลังวัยหมดระดู	1,500 มิลลิกรัม

3 ลดปัจจัยเสี่ยงต่างๆ

งดสูบบุหรี่ งดดื่มสุรา

ไม่ซื้อยาชุดทานเอง ดื่มน้ำไม่เกินวันละ 2 แก้ว

โรคที่เกิดจากความเสื่อมของร่างกาย

โรคข้อเสื่อม

- เกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่กระดูกอ่อนผิวข้อเป็นหลัก โดยมากเป็นตำแหน่งข้อ
- จะมีอาการปวดและมักเป็นหลังจากที่มีการใช้ข้อมากกว่าปกติ อาจมีอาการเจ็บด้านใดด้านหนึ่งของข้อได้ หรืออาจมีอาการบวมแดงร่วมด้วย
- อาการจะเป็นๆหายๆ ขึ้นอยู่กับการใช้งานข้อ
- มีอาการข้อฝืดเกิดขึ้นจากการหยุดการเคลื่อนไหวข้อเป็นเวลานาน เช่น นั่งท่าเดียว นั่งสมาธิและนั่งพับเพียบฟังเทศน์ เป็นต้น

โรคที่เกิดจากความเสื่อมของร่างกาย

โรคข้อเสื่อม (ต่อ)

การป้องกัน

- หมั่นออกกำลังกาย บริหารกล้ามเนื้อให้แข็งแรง
- การนั่งส้วมไม่ควรนั่งยอง ควรปรับเปลี่ยนเป็นชักโครก
- ไม่ควรนั่งกับพื้น หรือทำกิจกรรมที่ต้องก้มเป็นเวลานาน
- หลีกเลี่ยงการขึ้นบันไดหรือที่สูงชัน
- หลีกเลี่ยงการยกของหนัก
- หากมีน้ำหนักตัวมากหรืออ้วน ควรควบคุมอาหารและออกกำลังกายสม่ำเสมอ

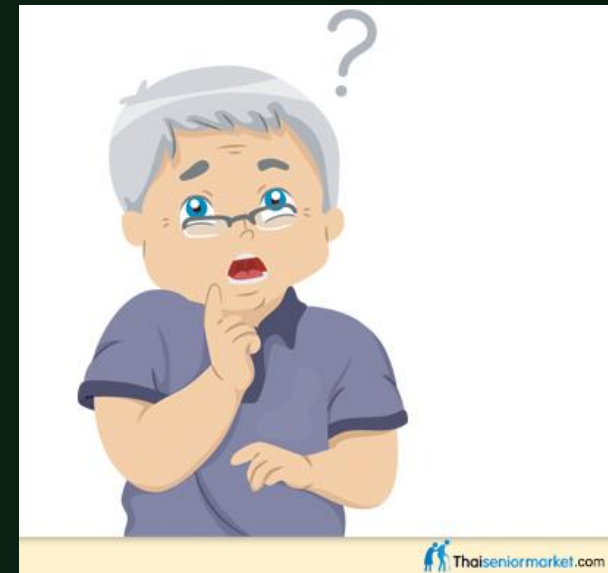

โรคที่เกิดจากความเสื่อมของร่างกาย

โรคสมองเสื่อม

- ภาวะสมองเสื่อมเป็นความถดถอยในการทำงานของสมอง ซึ่งเกิดจากการสูญเสียเซลล์สมอง โดยเริ่มจากส่วนใดส่วนหนึ่งแล้วจึงลุกลามไปยังสมองส่วนอื่น ๆ โดยที่ความเสื่อมถอยจะดำเนินอย่างช้า ๆ แบบค่อยเป็นค่อยไป บางครั้งอาจใช้เวลานับ 10 ปี กว่าที่ความผิดปกติจะปรากฏชัดเจนจนสังเกตได้
- สาเหตุหลักของภาวะสมองเสื่อม ได้แก่ เรื่องของอายุและพันธุกรรม
- ในผู้ที่อายุ 90 ปีขึ้นไป พบอัตราการเกิดโรคสูงถึงร้อยละ 50

ความเสื่อมของสมองเมื่อเกิดขึ้นแล้ว ไม่อาจย้อนคืน
แต่ผู้ป่วยสามารถมีชีวิตที่เปี่ยมสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้

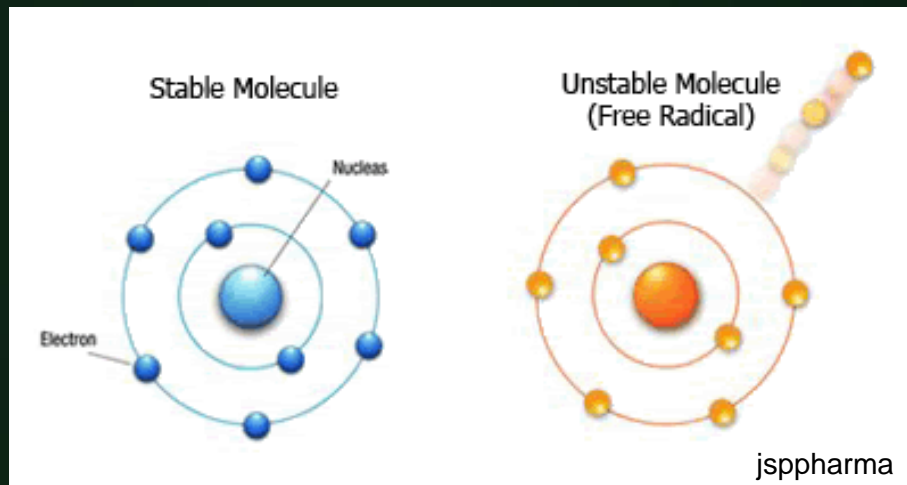
โรคสมองเสื่อม (คลิป)

ทฤษฎีอนุมูลอิสระ

- อนุมูลอิสระ คือ อะตอมหรือโมเลกุลที่มีอิเล็กตรอนโคจรรอบตัวไม่ครบคู่ ทำให้มันไม่เสถียรจึงต้องการวิ่งไปจับกับโมเลกุลอื่นที่อยู่ใกล้ๆ เพื่อแย่งอิเล็กตรอนมา
- เกิดการขาดคู่ของอิเล็กตรอนไปเรื่อยๆ เป็นวงกว้าง นำไปสู่การอักเสบและการเสื่อมของร่างกาย
- หากอนุมูลอิสระมีมากที่ใดก็ทำให้อวัยวะนั้นเสื่อมลงเร็ว

ทฤษฎีอนุมูลอิสระ

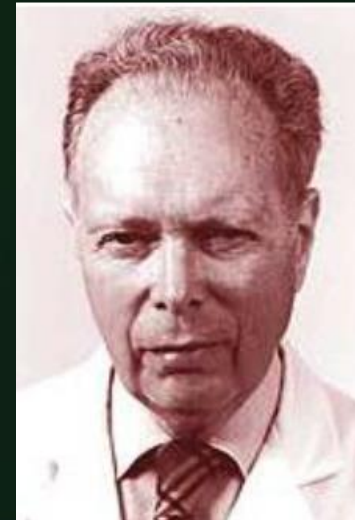

- อนุมูลอิสระมีมากที่สมอง = โรคสมองเสื่อมอัลไซเมอร์
- อนุมูลอิสระมีมากที่นัยน์ตา = ต้อกระจก ประสาทตาเสื่อม
- อนุมูลอิสระมีมากที่หลอดเลือด = โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ
- อนุมูลอิสระมีมากที่ผิวหนัง = ผิวหนังหยาบ ไม่ยืดหยุ่น มีริ้วรอย
- อนุมูลอิสระมีมากที่ ตับอ่อน กล้ามเนื้อ = โรคเบาหวาน

ทฤษฎีอนุมูลอิสระ

- อนุมูลอิสระที่เกิดขึ้นในร่างกายจะทำลายส่วนประกอบของเซลล์ที่สำคัญในการผลิตพลังงานให้กับร่างกาย ซึ่งเรียกว่า “ไมโทคอนเดรีย” รวมถึงทำลายระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายอีกด้วย
- อนุมูลอิสระจะทำให้เซลล์อ่อนแอและลดประสิทธิภาพการทำงานของเซลล์
- ทำให้ร่างกายค่อย ๆ อ่อนแอลง ติดเชื้อง่าย เซลล์ค่อย ๆ ตายลง และเร่งกระบวนการแก่อย่างช้า ๆ เมื่ออายุเพิ่มมากขึ้น

Denham Harman
ผู้สร้างทฤษฎีอนุมูลอิสระ

- นอกจากนี้ อนุมูลอิสระยังทำลายคอลลาเจนและอีลาสติน ซึ่งเป็นสารสำคัญในผิวหนังของเราที่ทำให้ผิวคงความชุ่มชื้น ยืดหยุ่น และตึงตัว การสะสมของอนุมูลอิสระจะทำให้ผิวมีรอยเหี่ยวย่นและริ้วรอย โดยเฉพาะบนใบหน้า
- ในช่วงหนุ่มสาวผลของอนุมูลอิสระต่อร่างกายค่อนข้างจะน้อยเพราะร่างกายยังมีกระบวนการซ่อมแซมและทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้น แต่เมื่อเราอายุมากขึ้นอนุมูลอิสระนั้นจะรบกวนเซลล์ ทำให้เซลล์ผิดปกติ จนอาจกลายเป็นมะเร็งได้

อนุมูลอิสระเกิดขึ้นจากอะไรเอ่ย?

1.เกิดขึ้นภายในร่างกายเราเอง เช่น จากการเผาผลาญสารอาหาร (เมตาบอลิซึม) การกำจัดสารพิษในตับ การบาดเจ็บ การอักเสบทั่วไป การติดเชื้อไวรัสหรือแบคทีเรีย ความเครียด การออกกำลังกายหักโหมมากเกินไป

2.เกิดขึ้นภายนอกร่างกาย เช่น จากอาหาร (ปิ้งทอด ย่าง) จากควันพิษ (บุหรี่ ควันไฟ ท่อไอเสีย) จากสารเคมี (ยาฆ่าแมลง ยากำจัดวัชพืช สารแต่งเติมในอาหาร สารกันบูด) จากรังสี (แสงแดด รังสีเอกซเรย์ โทรศัพท์มือถือ)

สารต้านอนุมูลอิสระ (Antioxidant)

- ในปกติร่างกายจะมีกลไกการกำจัดของเสีย หรือสารที่ร่างกายไม่ต้องการ รวมทั้งซ่อมแซมส่วนที่ถูกทำลายตลอดเวลา แต่การสะสมของอนุมูลอิสระจะเกิดขึ้นรวดเร็วกว่าการซ่อมแซมมาก ร่างกายจึงกำจัดได้ไม่ทัน
- การรับประทานอาหารที่มีส่วนประกอบของวิตามิน C และ E ซึ่งเป็นสาร Antioxidant จะมีส่วนช่วยยับยั้งการทำงานหรือการสร้างอนุมูลอิสระได้

15 ผลไม้

ต่อต้านอนุมูลอิสระ

1.ทับทิม

2.มะขามป้อม

3.มันเทศ

4.มะละกอ

5.แก้วมังกร

6.มังคุด

7.องุ่น

8.ส้ม

9.แอปเปิ้ล

10.สตรอว์เบอร์รี

11.ผลไม้ตระกูลเบอร์รี่

12.เลมอน

13. กีวี

14. อะโวคาโด

15. มะเขือเทศ

Follow me
Be Healthy

สุขภาพดีเริ่มต้นที่..ตัวเรา

ทฤษฎีฮอร์โมน

- เกี่ยวข้องกับความเสื่อมของระบบประสาทและระบบต่อมไร้ท่อ
- ระบบฮอร์โมนหลักและฮอร์โมนเพศในร่างกายจะลดลง ทำให้ร่างกายเสียสมดุลในการทำงาน ระบบเมแทบอลิซึมและสมรรถภาพทางเพศลดลง วัยเสื่อมเร็วขึ้น

เมลาโทนิน (Melatonin)

- ฮอร์โมนควบคุมการนอนหลับและภูมิคุ้มกันของร่างกาย
- ผลิตจากต่อมไพเนียลในตอนกลางคืน และผลิตได้ดีในความมืด
- เมื่อฮอร์โมนนี้ลดลงจะเป็นเหตุให้ผู้สูงวัยเป็นโรคนอนไม่หลับ
- คนส่วนใหญ่จะมีระดับเมลาโทนินลดลงเมื่ออายุ 40 ปีขึ้นไป

ทฤษฎีฮอร์โมน

โกรทฮอร์โมน (Growth Hormone : GH)

- เป็นฮอร์โมนที่ทำให้เกิดการเจริญเติบโต เพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ
- GH จะเริ่มลดลงหลังจากอายุ 30 ปี ในอัตรา 14% ทุก 10 ปี ทำให้ผู้สูงอายุมีลักษณะ “ลงพุง กล้ามหด หดแรง”

tahanlama123

ทฤษฎีฮอร์โมน

เทสโทสเทอโรน (Testosterone)

- เป็นฮอร์โมนเพศชาย ช่วยสลายไขมัน เพิ่มกล้ามเนื้อ ลดระดับ LDL (ไขมันเลว) ในเลือด
- เมื่อเข้าสู่ช่วงสูงวัย ฮอร์โมนเพศจะลดลง เป็นผลให้กล้ามเนื้อลดลงแต่ไขมันเพิ่มขึ้น ส่งผลให้น้ำตาลและไขมันในเลือดสูงขึ้น
- การขาดฮอร์โมนเพศทำให้อวัยวะเพศไม่แข็งตัวและขาดอารมณ์ทางเพศ และมีผลต่อการเกิดภาวะกระดูกพรุน

ทฤษฎีฮอร์โมน

เอสโตรเจน (Estrogen)

- เป็นฮอร์โมนเพศหญิง เมื่อมีการผลิตลดลง จะทำให้เกิดการขาดประจำเดือน (Menopause) ทำให้เกิด หนึ่งเหี่ยวและกระดูกพรุน ระดับไขมันในเลือดสูงตามมา และมีอารมณ์ผันผวนควบคุมอารมณ์ได้ยาก
- เราเรียกว่าวัยหมดประจำเดือนหรือวัยทองนั่นเอง

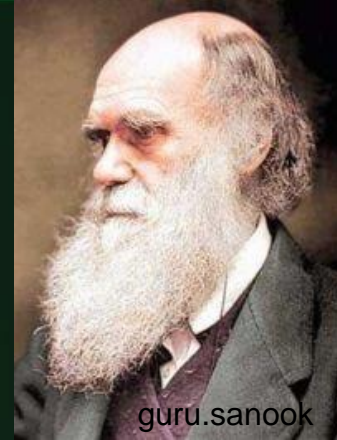

ทฤษฎีการควบคุมทางพันธุกรรม

1. ทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolution theory) หรือ ทฤษฎีเซลล์ (Cell Theory)

- เชื่อว่าสิ่งมีชีวิตทุกชนิดต่างก็มีการเปลี่ยนแปลงและมีพัฒนาการตลอดเวลา

Charles Darwin
ผู้สร้างทฤษฎี
วิวัฒนาการ

2. ทฤษฎีนาฬิกาอายุ (Aging Clock Theory)

- เชื่อว่าอายุขัยของคนถูกกำหนดไว้แล้วโดยรหัสทางพันธุกรรม (Gene)
- นาฬิกาชีวิตนี้จะอยู่ในนิวเคลียสและไซโทพลาสซึมของ cell ในร่างกาย ซึ่งกำหนดให้เซลล์ตายหลังจากการแบ่งตัวครบ 50 ครั้ง
- เมื่อใกล้ครบครั้งที่ 50 การแบ่งตัวจะช้าลง เซลล์ดูแก่ขึ้น
- ถ้าบรรพบุรุษมีอายุยืน ลูกหลานก็มีอายุยืนยาวตามไปด้วย

Leonard Hayflick
ผู้สร้างทฤษฎี
นาฬิกาอายุ

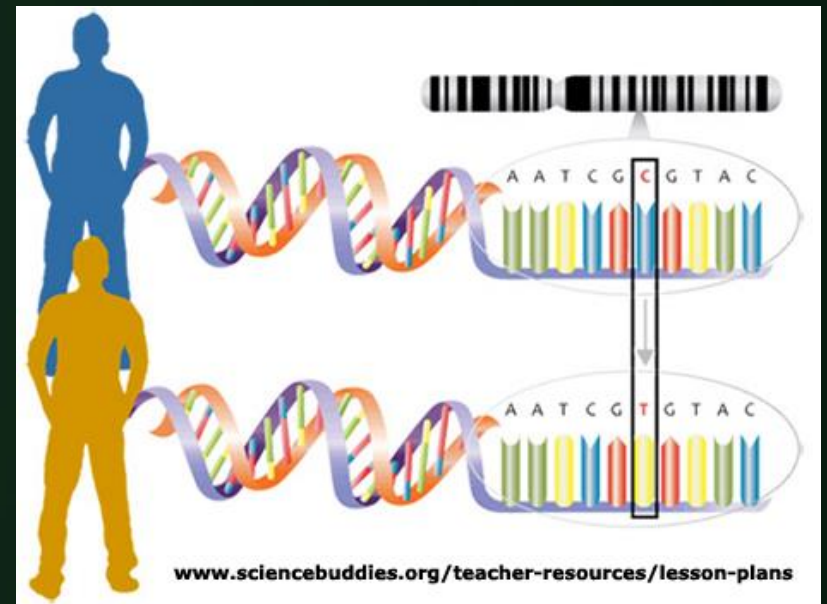
ทฤษฎีการควบคุมทางพันธุกรรม

3. ทฤษฎีการกลายพันธุ์ (Somatic Mutation Theory)

- เกิดจากการได้รับรังสีที่ละเอียดถี่ละน้อยเป็นประจำ จนเกิดการเปลี่ยนแปลงของ DNA
- เกิดการผันแปรของเซลล์หรืออวัยวะในระบบต่างๆ ทำให้เกิดการแบ่งตัวแบบผิดปกติ (Mutation) และเกิดการเป็นโรคต่างๆตามมา

Theodore Boveri
ผู้สร้างทฤษฎีการกลายพันธุ์

www.sciencebuddies.org/teacher-resources/lesson-plans

ทฤษฎีการควบคุมทางพันธุกรรม

4. ทฤษฎีการสะสมความผิดพลาดของเซลล์ (Error Theory)

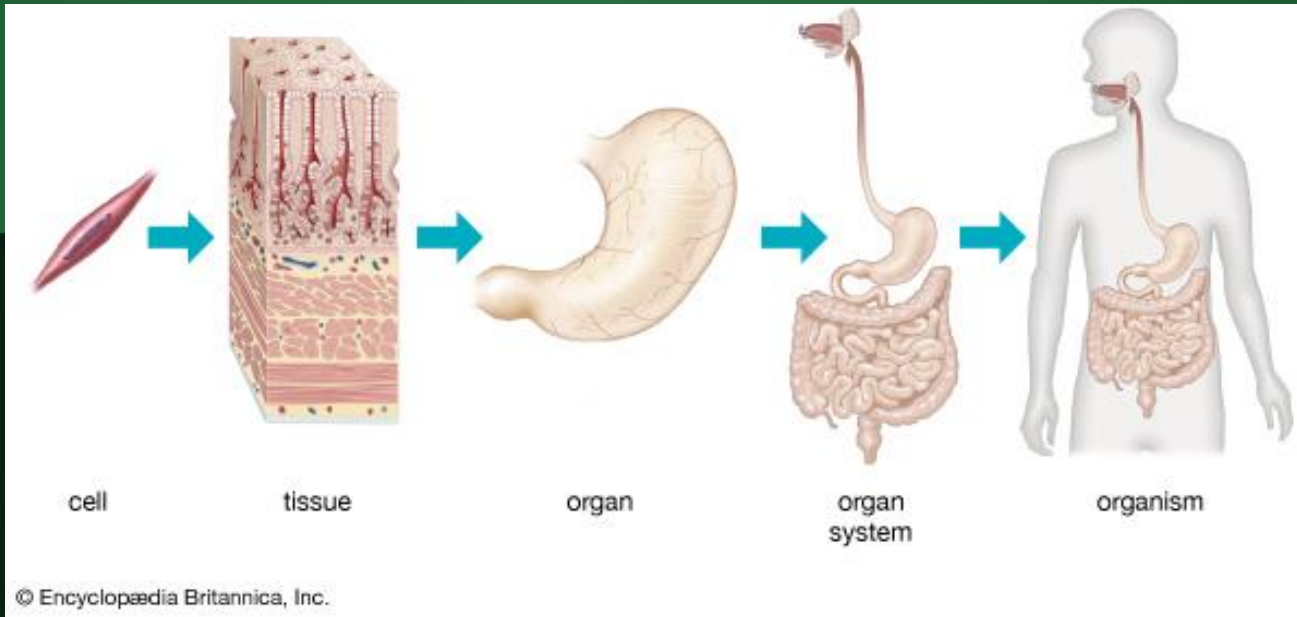
- ความแก่เกิดจากนิวเคลียสของเซลล์มีการถ่ายทอด DNA ที่ผิดปกติไปจากเดิม
- เซลล์ใหม่ที่ได้แตกต่างกันไปจากเดิมและกลายเป็นสิ่งแปลกปลอมในร่างกาย
- ภูมิคุ้มกันในร่างกายจะต่อต้านเซลล์ใหม่นี้ ทำให้เซลล์เสื่อมสลายและทำหน้าที่ไม่ได้

Dr. Leslie Orgel
ผู้สร้าง Error Theory

กระบวนการชราภาพ

- ร่างกายของเราประกอบด้วยเซลล์ต่างๆมากมายนับล้านเซลล์ ประกอบขึ้นเป็นเนื้อเยื่อและอวัยวะต่างๆ เพื่อทำงานตามหน้าที่และสร้างความสมบูรณ์แก่ร่างกาย
- เมื่อเซลล์ส่วนใดส่วนหนึ่งเกิดความเสียหายก็จะส่งผลกระทบต่อระบบของร่างกายแทบทั้งหมด ทำให้ร่างกายเสียสมดุลไป
- อายุขัยของสิ่งมีชีวิตมีขีดจำกัดเนื่องมาจากการเสื่อมสภาพของเซลล์ ทำให้ร่างกายเสื่อมสภาพในการทำงานและตายในที่สุด

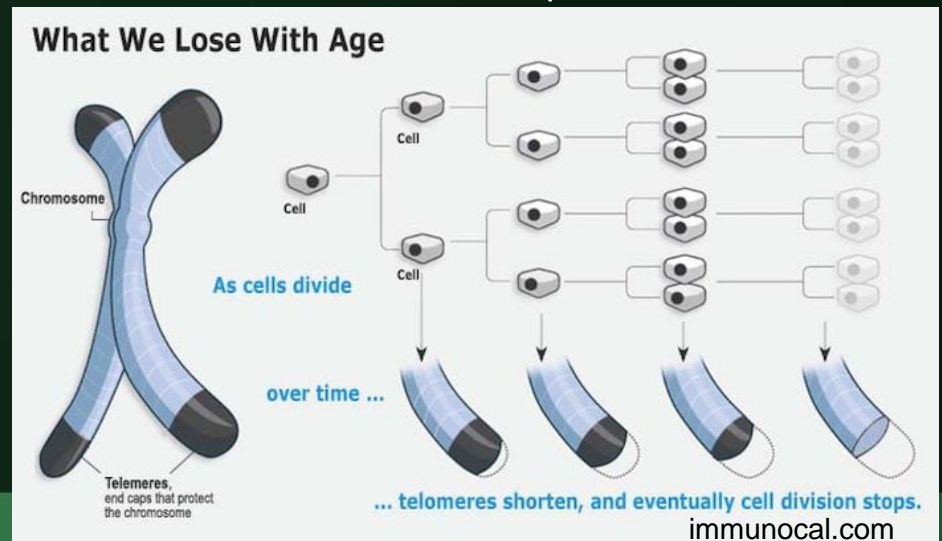
“ความเสื่อมทั้งหมดของร่างกาย ล้วนเกิดมาจากความเสื่อมของเซลล์”

สาเหตุของเซลล์เสื่อมสภาพ

1. เซลล์มีการสะสมของเสีย เมื่อเซลล์มีอายุมากขึ้นจะมีการสะสมของเสียมากขึ้น มีความเป็นพิษต่อเซลล์ เซลล์จึงไม่สามารถอยู่รอดได้

2. ยีนที่มีบทบาทกำหนดการตายตามอายุขัย โดยนักวิทยาศาสตร์เชื่อว่าตรงส่วนปลายโครโมโซมนี้มียีนควบคุมการปรับสภาพของเซลล์ ในเซลล์อายุมากเมื่อมีการแบ่งเซลล์ทุกครั้ง ส่วนปลายของโครโมโซมจะหดสั้นลงเรื่อยๆ ยีนที่ควบคุมเซลล์นี้จึงค่อยๆ หายไป ทำให้เซลล์เสื่อมสภาพลง

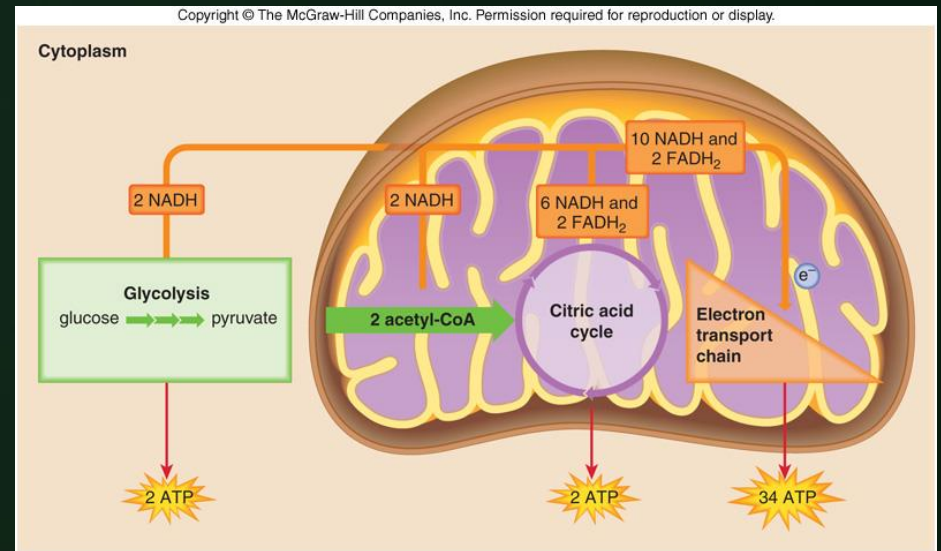

สาเหตุของเซลล์เสื่อมสภาพ

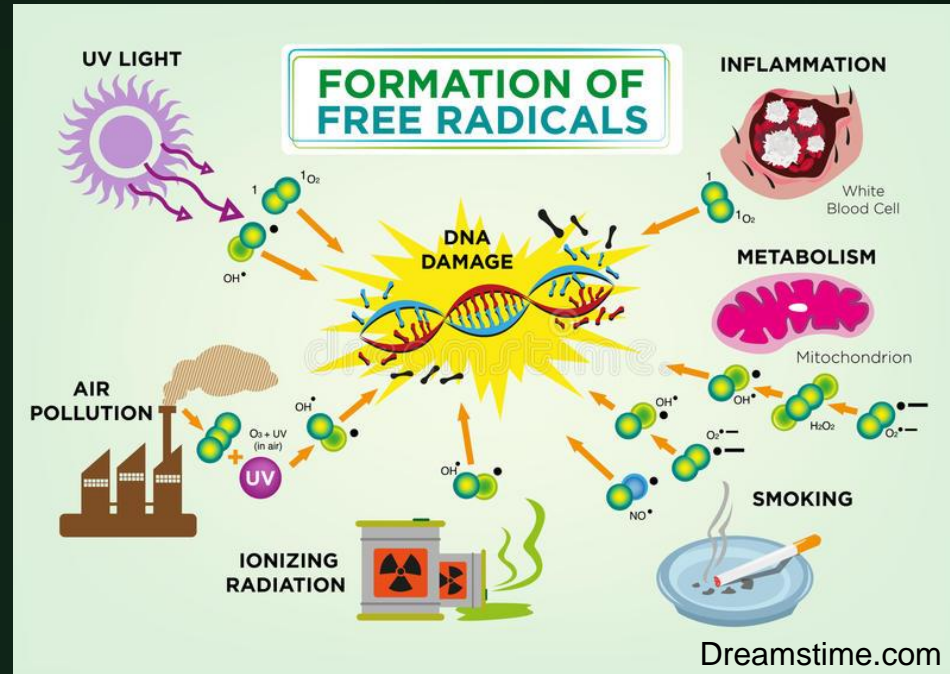

3. การสูญเสียหน้าที่ของเซลล์ โดยเซลล์ที่อายุมากจะมีการทำหน้าที่ลดลง เช่น สังเคราะห์โปรตีนลดลง รับสารเข้าสู่เซลล์น้อยลง และทำปฏิกิริยาเคมีน้อยลงจากการที่ เอนไซม์ลดลง

4. เซลล์มีพลังงานน้อยลง เซลล์ที่มีอายุมากจะสร้าง ATP หรือพลังงานได้น้อย การทำงานของเซลล์จึงมีประสิทธิภาพลดลง

สาเหตุของเซลล์เสื่อมสภาพ

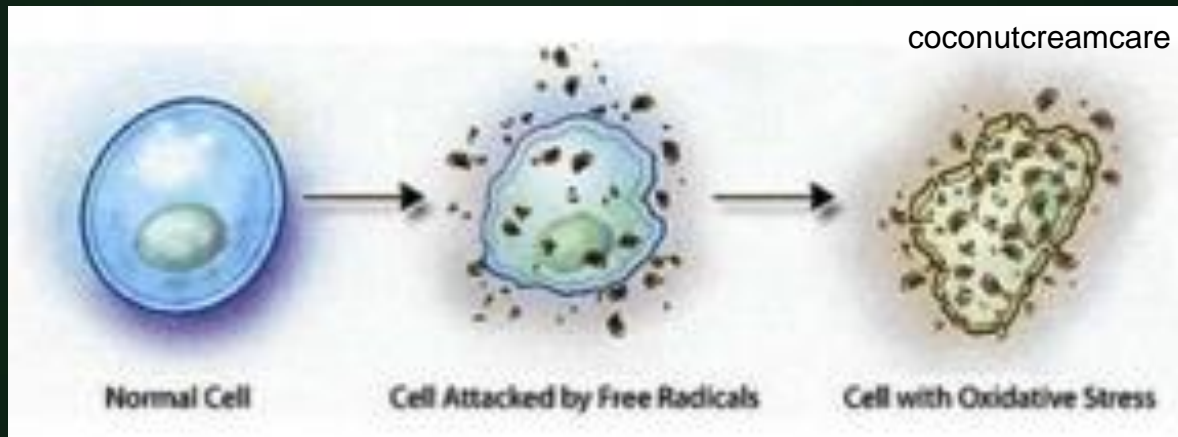

5. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ อนุมูลอิสระต่างๆ สารที่ทำให้เกิดอนุมูลอิสระทำให้เกิดการผ่าเหล่าของ DNA เกิดการเปลี่ยนแปลงของโปรตีนบางชนิด จึงทำให้คุณสมบัติของเซลล์เปลี่ยนไปและไม่สามารถปรับตัวให้อยู่รอดได้

กระบวนการชราภาพ

- คนสูงอายุมักจะมีอนุมูลอิสระในร่างกายน้อยลงเรื่อยๆ การดูดซึมอาหารเข้าสู่เซลล์จึงช้า ไม่ทันต่อการปกป้องตัวเอง ทำให้เป็นโรคต่างๆตามมานั่นเอง
- เซลล์ทุกเซลล์จะมีผนังเซลล์เป็นเกราะป้องกันการถูกรุกรานจากสิ่งแวดล้อมภายนอก แต่เมื่อร่างกายรับเอาสิ่งไม่พึงประสงค์เข้าไปบ่อยๆ ผนังเซลล์จะอ่อนแอลงและถูกทำลาย สิ่งที่มาคือเซลล์จะแปรเปลี่ยนสภาพไปกลายเป็นโรคต่างๆ หรืออาจก่อโรคมะเร็งในที่สุด

รู้ได้อย่างไรว่าเข้าสู่วัยชรา? (คลิป)

พศ.พนญ.ดรุณีวัลย์ วรรณวิจิตร

ภาควิชาอายุรศาสตร์

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี

มหาวิทยาลัยมหิดล

การเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุ

การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย

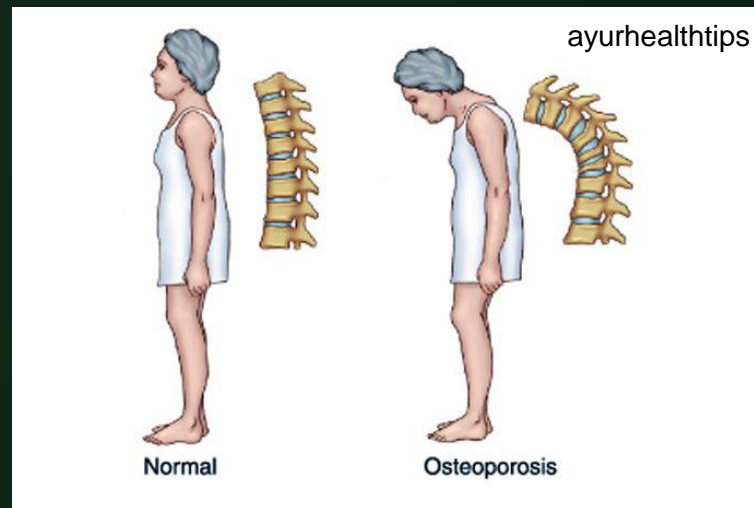
- ผม จากผมสีเดิมจะเปลี่ยนเป็นสีขาว แห้งและร่วงง่าย ซึ่งเกิดจากเนื้อเยื่อของหนังศีรษะเหี่ยวยุบหรือการไหลเวียนโลหิตลดลง
- ผิวหนัง เนื่องจากน้ำในเซลล์ลดลง เซลล์เหี่ยว เนื้อเยื่อต่างๆ จึงขาดความตึงตัว เลือดมาเลี้ยงที่ผิวหนังน้อยลง ผิวจึงเหี่ยวแห้ง หยาบ นอกจากนี้ไขมันและไขมันใต้ผิวหนังยังน้อยลง ทำให้ผิวหนังห่อนยาน ปรากฏเป็นรอยย่นชัดเจน

การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย

- ระบบกล้ามเนื้อและกระดูก ฝ่อลีบ ไม่แข็งแรงไม่สามารถพยุงข้อไว้ได้ ทำให้การเคลื่อนไหวช้าลง ร่วมกับความไวของการตอบสนองของเซลล์ประสาทลดลง อวัยวะเกี่ยวกับการทรงตัวในหูชั้นในเสื่อมไป ทำให้ผู้สูงอายุไม่สามารถเปลี่ยนอริยาบทเคลื่อนไหวหรือตอบโต้แบบเร็ว ๆ ได้ จึงเสี่ยงต่อการเสียการทรงตัว พลัดหกล้มง่ายและเมื่อเกิดอุบัติเหตุแล้ว มักจะเกิดความผิดปกติที่รุนแรงและภาวะทุพพลภาพได้

การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย

ระบบประสาทสัมผัสพิเศษ

1. สายตามีปัญหาการมองเห็นชัดจากสายตาวาว ต้อกระจก กล้ามเนื้อลูกตาเสื่อม ทำให้การกรอกตา การมองภาพเคลื่อนไหวไม่ชัด
2. การได้ยิน มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากประสาทรับเสียงในหูชั้นในเสื่อมจากอายุที่มากขึ้น
3. การรับรส และกลิ่น มีแนวโน้มลดลง ลิ้นรับรสได้น้อยลง โดยเฉพาะรส หวาน ทำให้ผู้สูงอายุมีแนวโน้มรับประทานอาหารหวานมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย

- ระบบทางเดินหายใจ ความยืดหยุ่นของเนื้อปอดและหลอดลมลดลง ปอดจึงขยายตัวได้น้อยลง ทำให้เกิดการคั่งของน้ำในปอด นอกจากนี้กระดูกซี่โครงที่ใช้ในการหายใจยังเปราะบาง การเคลื่อนไหวของทรวงอกถูกจำกัด ผู้สูงอายุจึงมักเหนื่อยหอบได้ง่าย
- ระบบทางเดินอาหาร ฟันจะโยกคลอน หักง่าย จึงมีปัญหาต่อการเคี้ยวและการรับรสไม่ดีเท่าที่ควร การหลั่งของน้ำย่อยในกระเพาะอาหารและการเคลื่อนไหวของลำไส้ลดลง ทำให้การย่อยและการดูดซึมไม่ดี จึงมีปัญหาท้องผูกตามมา

การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย

- ระบบทางเดินปัสสาวะ ขนาดของไตจะเล็กลงและอัตราการกรองของไตลดลง กล้ามเนื้อของกระเพาะปัสสาวะเสื่อมลง ทำให้มีการขับถ่ายปัสสาวะบ่อยขึ้น ปัสสาวะมากขึ้น
- ต่อมเพศ ในผู้หญิงรังไข่จะหยุดทำงาน ทำให้ไม่มีประจำเดือน มดลูกและเต้านมจะเหี่ยว บางคนมีโหน่ง หงุดหงิดง่าย ส่วนในผู้ชายมีการเปลี่ยนแปลงเช่นกันแต่จะช้ากว่าผู้หญิง
- ระบบประสาทและสมอง เซลล์ประสาทของสมองทำงานลดลง ความรู้สึกความคิดจะช้า สติปัญญาจะเสื่อมถอยลง จำเรื่องในอดีตได้มากกว่าในปัจจุบัน ทำให้เกิดความจำเสื่อมตามมา

การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์

- มักมีอาการอ่อนไหว โดยเฉพาะกรณีเกิดการสูญเสีย ผู้สูงอายุจะมีความเศร้าอย่างมาก
- บางรายอาจรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองลดลง เนื่องจากต้องพึ่งพาบุตรหลาน ในเรื่องต่างๆ รู้สึกว่าตนเองเป็นภาระของคนอื่น มักแสดงอาการน้อยใจต่อบุตรหลาน
- มีอารมณ์หงา ว้าเหว่
- ใจเย็น ยอมรับความจริงต่างๆในโลก
- ภูมิใจในการถ่ายทอดประสบการณ์ให้บุตรหลานและคนรุ่นหลัง

ปัญหาสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ

1. มีความวิตกกังวล กลัวว่าจะต้องพึ่งลูกหลาน ขาดความเชื่อมั่น กลัวถูกทอดทิ้ง เป็นต้น
2. ผู้สูงอายุบางคนซึมเศร้า หงุดหงิด ระวัง เอาแต่ใจตนเอง
3. ผู้สูงอายุมักจะคิดซ้ำซาก ลังเล ระวัง หมกมุ่นเรื่องของตัวเองและเรื่องในอดีต จะคิดเรื่องในอดีตด้วยความเสียใจ เสียหายที่ปล่อยเวลาที่ผ่านมาให้เปล่าประโยชน์
4. พฤติกรรม มักเอาแต่ใจตัวเอง จู้จี้ ขี้บ่น อยู่ไม่สุข ชอบยุ่งเรื่องคนอื่น
5. ความจำ มักจำปัจจุบันไม่ค่อยได้ และชอบย้าคำถามซ้ำ ๆ กับคนที่คุยด้วย

การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม

ผู้สูงอายุจะมีเวลาว่างมากขึ้นทำให้สามารถกระทำกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจได้มากขึ้น เช่น การเดินทางท่องเที่ยว การปลูกต้นไม้ เข้ากลุ่มศึกษาและปฏิบัติธรรม เป็นต้น มีสัมพันธภาพกับผู้อื่นน้อยลง เนื่องจากบทบาททางสังคมลดลง เช่น การหยุดประกอบอาชีพ การตายของญาติ เพื่อนฝูงคู่สมรส และการเสื่อมของสุขภาพ ประกอบกับวัยสูงอายุจะมีความสนใจตนเองเพิ่มขึ้น จะสนใจบุคคลอื่นลดลง

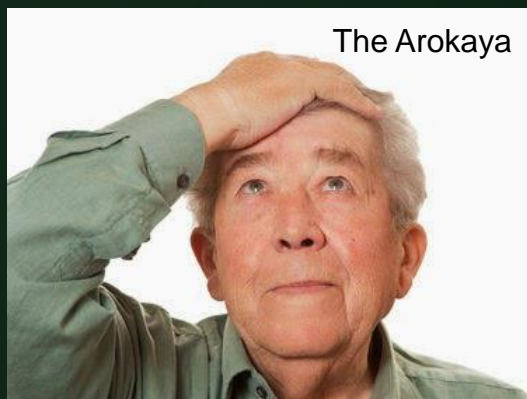

jaideejaisabai

การเปลี่ยนแปลงทางสติปัญญา

- เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ มักมีภาวะสมองเสื่อม การประสานงานระหว่างประสาทสัมผัสกับความคิดอ่านจะลดลง ทำให้คิดอ่านเชื่องช้า มีลักษณะความคิดไม่ยืดหยุ่น
- ผู้สูงอายุมีความลำบากในการทำความเข้าใจกับสิ่งที่จะต้องเรียน และบกพร่องในด้านที่จะเก็บข้อมูลไว้ในความจำระยะสั้นให้ยาวนานเพียงพอเพื่อฝังรอยเป็นความจำถาวร การให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่คุ้นเคยจะช่วยในการทำความเข้าใจได้มาก

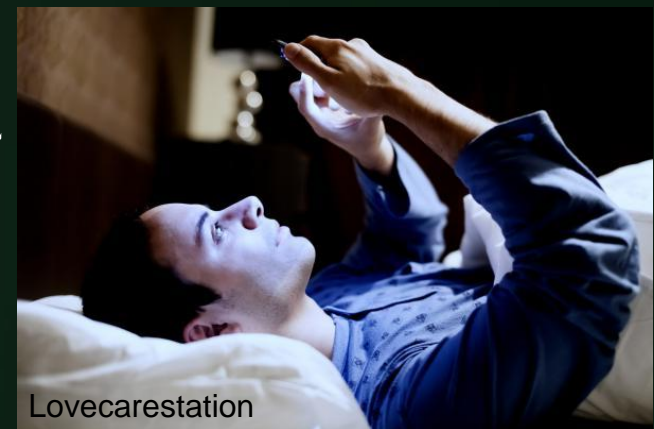

พฤติกรรมเร่งแก่

❖ ไลฟ์สไตล์เร่งวัยเร่งโรค

- การใช้วิถีชีวิตแบบเร่งรีบทำให้ภาวะโภชนาการไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอาหารทำมีไขมันและน้ำตาลมากเกินไป จะไปยับยั้งสารต้านอนุมูลอิสระทำให้คอลลาเจนที่อยู่ในเซลล์ผิวใต้ผิวหนังขาดความยืดหยุ่น ทำให้เกิดริ้วรอยต่างๆ
- การสูบบุหรี่และดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ทำให้ผิวขาดน้ำและความชุ่มชื้น ผิวเสื่อมโทรม เกิดริ้วรอยได้ง่าย
- การใช้เวลากับหน้าจอมือถือหรือคอมพิวเตอร์นานๆ ทำให้มีปัญหาทางสายตาหรือประสาทตาเสื่อมเร็วได้
- ขาดความพอดีในการออกกำลังกายทำให้เกิดโรคอ้วนได้ง่ายขึ้น เซลล์ผิวเสื่อมโทรม

พฤติกรรมเร่งแก่

❖ มลพิษจากสิ่งแวดล้อม

- การสัมผัสกับมลพิษต่าง ๆ เช่น รังสีอัลตราไวโอเล็ต หรือ รังสียูวี (UV) จากแสงแดดที่ทำให้ผิวแดงไหม้ คล้ำ แห้ง กร้าน ตกกระ เป็นฝ้า ริ้วรอย และมะเร็ง
- สารโลหะหนักต่าง ๆ เช่น สารปรอทและตะกั่ว ทำให้มีการผลิตอนุมูลอิสระมากขึ้น ร่างกายจึงเสื่อมโทรมและเป็นโรคต่างๆตามมาได้

พฤติกรรมเร่งแก่

❖ นอนดึกและนอนน้อย

- การนอนน้อยกว่า 5 ชั่วโมง หรือการอดนอนเป็นประจำ จะทำให้ร่างกายหลั่งสารเมลาโทนินลดลง ซึ่งมีฤทธิ์เป็นสารต้านอนุมูลอิสระ ทำให้ร่างกายเสื่อมโทรมเร็วและแก่ก่อนวัย

❖ ความเครียดระยะยาว

- เมื่อเกิดความเครียดร่างกายจะหลั่งสารคอร์ติซอล (cortisol) มากขึ้น มีผลต่อการสะสมไขมันตามส่วนต่างๆ ในร่างกาย ทำให้รู้สึกหิว เกิดการดื้อต่อฮอร์โมนอินซูลิน จึงเสี่ยงต่อการเป็นโรคเบาหวาน ตามมาด้วยความดันโลหิตสูงและภูมิคุ้มกันตกต่ำ
- ความเครียดจะกระตุ้นให้ร่างกายปล่อยอนุมูลอิสระ และทำลายเซลล์อันเป็นสาเหตุให้เกิดริ้วรอยและแก่กว่าวัยอันควร

แบบทดสอบ

คุณคิดว่าตัวเองอายุเท่าไรกันแน่?

(ดัดแปลงจากแบบทดสอบของดอกเตอร์เอลเลน แลงเกอร์ (Ellen Langer, Ph.D.)

คำสั่ง ให้คะแนน ก. = 1 คะแนน ข. = 2 คะแนน ค. = 3 คะแนน ง. = 4 คะแนน
(ทั้งหมด 10 ข้อ)

1. เมื่อดูหนัง ตัวละครที่ฉันรู้สึกเศหามาก ที่สุดคือ

- ก. ตัวละครที่มีวัยใกล้เคียงกับฉัน
- ข. ตัวละครที่หน้าตาคล้ายฉัน
- ค. ตัวละครที่เป็นนักแสดงนำ
- ง. ตัวละครที่มีบุคลิกคล้ายกับฉัน

2. เข้านี้ตื่นมาแล้วรู้สึกปวดเอวซะมัด ฉัน จะ...

- ก. กังวลแล้วละ ก็อาการปวดคือสัญญาณ ของความแก่เนี่ยนา
- ข. นัดหมายกับหมอประจำตัวทันที
- ค. ไม่สนใจมันเท่าไร ปวดเองได้ก็หาย เองได้
- ง. คิดๆๆ เมื่อวานทำอะไรนะถึงได้ปวด ขนาดนี้

คำสั่ง ให้คะแนน ก. = 1 คะแนน ข. = 2 คะแนน ค. = 3 คะแนน ง. = 4 คะแนน
(ทั้งหมด 10 ข้อ)

3. ปีที่ดีที่สุดในชีวิตเกิดขึ้นตอน

- ก. เด็ก
- ข. ผู้ใหญ่เต็มตัว
- ค. ผู้ใหญ่ตอนต้น
- ง. ไม่รู้ตอนไหน ก็แค่มีบางปีที่น่าจะดี กว่าปีอื่นนิดหน่อย

4. ถ้าต้องเข้าร่วมการแข่งขันวิ่งมาราธอน 5 กิโลเมตร เพื่อการกุศลกับคนรุ่นเดียวกัน สัก 50 คน ฉันจะ...

- ก. แกล้งเป็นตะคริวดีกว่า ตั้ง 5 กิโลเมตร วิ่งไหวก็บ้าแล้ว
- ข. คงอยู่ในกลุ่มวิ่งท้ายแน่ๆ
- ค. ชุ่มซุ่มและฝึกหนัก ขอเข้าเส้นชัย เป็นคนแรกๆ
- ง. ทิ้งคำว่าการแข่งขันไป ขอให้สนุกเป็นพอ

คำสั่ง ให้คะแนน ก. = 1 คะแนน ข. = 2 คะแนน ค. = 3 คะแนน ง. = 4 คะแนน
(ทั้งหมด 10 ข้อ)

5.เมื่ออ่านหนังสือ

- ก. ฉันไม่ชอบคำบรรยายหยาบหยาบ ชอบอ่านเรื่องสั้นหรือนิยายมากกว่า
- ข. ฉันชอบใจลอยบ่อยๆ แต่ก็กลับ เข้าเรื่องได้ทุกครั้ง
- ค. ถ้าเลือกได้ขอทำอย่างอื่นดีกว่านั่งอ่านหนังสือ
- ง. ฉันปล่อยให้ตัวเองล่องลอยไปกับเนื้อเรื่อง

6.คนที่ฉันพูดคุยด้วยทุกวันนี้ส่วนใหญ่ แล้ว...

- ก. อายุมากกว่าฉัน 5 ปีขึ้นไป
- ข. อายุมากกว่าฉันไม่เกิน 5 ปี
- ค. เด็กรกว่าฉัน
- ง. อายุไล่เลี่ยกัน

คำสั่ง ให้คะแนน ก. = 1 คะแนน ข. = 2 คะแนน ค. = 3 คะแนน ง. = 4 คะแนน
(ทั้งหมด 10 ข้อ)

7. ถ้ามีข้อความเตือนว่าคอมพิวเตอร์เกิดขัดข้อง ฉันจะ...

- ก. ยกคอมพิวเตอร์ไปให้ร้านซ่อม
- ข. ขอความช่วยเหลือจากน้องๆ หลานๆ
- ค. เลิกคิดเรื่องซ่อม แต่ไปขอยืมคอมพิวเตอร์ ของเพื่อนมาใช้ก่อน
- ง. เข้า Google ค้นหาวิธีแก้ไข เพื่อจะซ่อมได้ด้วยตัวเอง

8. ฉันกังวลว่าตัวเองกำลังแก่

- ก. เกือบทุกวัน
- ข. เมื่อเวลาผ่านไปก็กังวลมากขึ้น
- ค. ไม่เคยเสียเวลาคิด
- ง. คิดเฉพาะเมื่อถึงวันเกิด

คำสั่ง ให้คะแนน ก. = 1 คะแนน ข. = 2 คะแนน ค. = 3 คะแนน ง. = 4 คะแนน
(ทั้งหมด 10 ข้อ)

9.ถ้าเทียบกับเมื่อก่อน ฉันเป็นหวัด...

- ก. บ่อยกว่าเมื่อก่อนมากทีเดียว
- ข. มากกว่าเมื่อก่อนนิดหน่อย
- ค. เท่า ๆ กับเมื่อก่อน
- ง. น้อยลง

10.เมื่อส่องกระจก ฉันมักจะ

- ก. ผงะกับภาพที่เห็น
- ข. สำนวญหาวิธีรอยความชรา
- ค. จะส่องก็ครั้งก็เห็นคนหน้าเดิม ขอขอบคุณพ่อแม่ที่ให้ยืนที่ดีเยี่ยมแก่ฉัน
- ง. ชอบคนในกระจกทุกครั้ง มองที่ไรก็มั่นใจทุกที

รวมคะแนน และรอดูเฉลย >>>

เฉลย

1-15 คะแนน

คุณรู้สึกแก่กว่าอายุจริง คุณกลัวความแก่และกังวลกับทุกสัญญาณที่บ่งบอกว่าคุณกำลังอายุมากขึ้น ไม่ว่าจะป็นรอยตีนกา หรือความจำที่ลดถอยลง ทว่าความกลัวกลับทำให้คุณแก่เร็วขึ้น ถ้าไม่อยากแก่ก่อนวัย ต้องเลิกจับจ้องสัญญาณความแก่ทั้งหลาย และหันมายอมรับความเป็นจริงของชีวิตว่า ไม่มีใครหยุดยั้งความชราได้

16-25 คะแนน

คุณรู้สึกว่าตัวเองแก่มากกว่าคนในวัยเดียวกัน การที่คุณมักคิดถึงแต่เรื่องในอนาคต ทำให้ตัวเองดูแก่กว่าอายุจริงเล็กน้อย หากปรับเปลี่ยนความคิดคุณจะถูกอ่อนเยาว์ลงได้ไม่ยาก อาจทำกิจกรรมที่ไม่เคยทำมาก่อน เช่น เป็นอาสาสมัคร ทำงานอดิเรก ที่ชื่นชอบ เรียนภาษา ฯลฯ

เฉลย

26-35 คะแนน

คุณรู้สึกว่าคุณอายุน้อยกว่าที่เป็นจริง แม้ว่าคุณจะดูเด็กกว่าอายุ และภายนอกคุณ จะดูฟิตแอนด์เฟิร์ม แต่ภายในใจคุณกลัวความแก่อยู่ลึกๆ คุณไม่รู้ว่าความชราจะทำให้ ชีวิตของคุณเปลี่ยนไปอย่างไรบ้าง และไม่ยากให้วัย และวันเวลา มาเปลี่ยนแปลงไลฟ์ สไตล์ของคุณ คนที่อยู่ในกลุ่มนี้ควรทำความเข้าใจคุณค่าของมนุษย์ในช่วงวัยต่าง ๆ เพิ่มขึ้น และลองคบหาเพื่อนที่อายุมาก ๆ ดู แล้วคุณจะรู้ว่าความชราไม่น่ากลัวเลย

36-40 คะแนน

ไม่ว่าอายุเท่าไรคุณก็พอใจในตัวเอง ต้องยอมรับว่าอายุทำอะไรคุณไม่ได้จริง ๆ วัยที่ สูงขึ้นไม่ทำให้คุณรู้สึกอายุหรือ หวาดกลัว และยังวันเวลาผ่านไปเท่าไร คุณก็ยังรู้สึก ว่าชีวิตมีคุณค่ามากขึ้นเท่านั้น คุณสามารถเป็นตัวของตัวเองได้มากขึ้น และใช้ชีวิตได้ อย่างสมดุลด้วย

Q&A

อ้างอิง

- Suchada Puntakua, จิตวิทยาพัฒนาการช่วงวัยสูงอายุ, 2016
- นพ.กฤษดา ศิรามพุช, Anti-Aging ต้านความแก่ด้วยวิถีธรรมชาติ, 2551
- นพ. สมยศ กิตติมั่นคง, ชะลอความชราด้วยโกรทฮอร์โมน, 2550
- พะยอม ینگคตานุวัฒน์, จิตวิทยาพัฒนาการวัยผู้ใหญ่, 2523
- ภาณุ อดกกลิ่น, ทฤษฎีการสูงอายุ, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุดรธานี
- รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ประจำปี 2559
- ศ.ดร.นพ.วิจิตร บุญยะโหดระ, ศาสตร์ชะลอวัย, 2553
- ศัลยา คงสมบูรณ์เวช, อาหารต้านวัยต้านโรค, 2559
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)